

Wstęp

Dwunasty tom „Rocznika Muzeum Papiernictwa” wydajemy w okresie świętowania jubileuszu pięćdziesięciolecia naszej instytucji. Szczególnie istotnymi wydarzeniami z ostatnich 12 miesięcy były przedsięwzięcia jubileuszowe: wystawa prezentująca osiągnięcia minionego półwiecza, konferencja jubileuszowa oraz *Monografia młyna papierniczego*, będąca zwieńczeniem wieloletnich badań dziejów dusznickiej papierni. Z satysfakcją pragnę zaznaczyć, że wiele cząstkowych opracowań poszczególnych tematów z przeszłości młyna i Muzeum, wykorzystanych obecnie w *Monografii*, publikowaliśmy w każdym z kolejnych tomów „Rocznika...”. Nasze pismo zatem od początku swego istnienia skutecznie motywowało do podejmowania badań nad historią dusznickiej papierni. Wierzę, że tematy dotyczące młyna papierniczego z nad Bystrzycy Dusznickiej będą pojawiały się także w kolejnych tomach „Rocznika...”.

Obecny tom składa się z pięciu działów. Pierwszy z nich zawiera trzy opracowania naukowe z zakresu dziejów papiernictwa. Zestaw ten otwiera artykuł dotyczący głównych kierunków sprzedaży dusznickich papierów w XVI i XVII wieku. Określenie odbiorców wytwarzanego w Dusznikach papieru jest szczególnie istotne w badaniach dziejów młyna, gdyż pozwoli ustalić znaczenie papierni dla kultury. Drugi artykuł, nadesłany przez Jerzego Smalca, przedstawia dzieje całkowicie zapomnianej papierni w Lubniewicach. Właściciele tej papierni, działający w okresie zastępowania produkcji ręcznej przez maszynową, również ulegli ówczesnym trendom i przebudowali młyn na fabrykę papieru wykorzystującą pracę maszyn. Arturowi Steinhagenowi, założycielowi jednej z najważniejszych fabryk papieru na ziemiach polskich – papierni w Myszkowie, poświęcony jest artykuł Jana Bałchana. Autor – obok biogramu Steinhabena – zarysował dzieje papierni w pierwszym okresie jej istnienia.

W drugim dziale przedstawiamy opracowanie Krzysztofa Łagojdy dotyczące pierwszych lat powojennych w Dusznikach-Zdroju. Dotychczasowe zainteresowanie przeszłością miejscowości skupiało się głównie na historii przedwojennej, artykuł wypełnia więc poważną lukę w stanie badań dotyczących dziejów Dusznik po drugiej wojnie światowej.

W dziale „Materiały źródłowe” publikujemy opis dusznickiej parafii, miejscowych kościołów i dzieje Dusznik, opracowane przed ponad dwoma wiekami przez Josepha Köglera, uznawanego za pierwszego historyka hrabstwa kłodzkiego. Tekst będzie zapewne cennym materiałem dla zainteresowanych dziejami Dusznik-Zdroju, parafii oraz młyna papierniczego, któremu Kögler poświęcił sporo miejsca. Przekładu opracowania na język polski dokonał Grzegorz Kowal.

Szczególnie bogaty w bieżącym tomie jest dział poświęcony relacjom i wspomnieniom. Aby upamiętnić zmarłego w mijającym roku Andrzeja Merkura – twórcę

Fundacji Międzynarodowych Festiwali Chopinowskich w Dusznikach-Zdroju i przyjaciela Muzeum Papiernictwa – Krzysztof Jankowski opracował biografię tego niezwykle zasłużonego dla polskiej kultury człowieka. Z kolei Leszek Goetzendorf-Grabowski przypomniał postać doc. dr hab. Jadwigi Siniarskiej-Czaplickiej – najwybitniejszej badaczki dziejów papiernictwa. Przypadająca w bieżącym roku 220. rocznica wynalezienia maszyny papierniczej była inspiracją dla tekstu Marcina Wyszyńskiego, a Hubert Jarmułowicz napisał wspomnienia o sposobach rozwiązywania problemów transportowych w przemyśle papierniczym przed półwiekiem.

Dział „Kronika 2017 roku” prezentuje przegląd wydarzeń realizowanych w Muzeum Papiernictwa w 2017 roku oraz naszych ubiegłorocznych wystaw czasowych, zebrany i opracowany przez Dagmarę Kacperowską. Ponadto tradycyjnie zamieszczamy tu muzealną statystykę oraz wykaz pracowników zatrudnionych w 2017 roku.

Prace nad dwunastym tomem prowadził zespół w składzie nieco zmienionym w stosunku do lat ubiegłych. Pełnienia funkcji przewodniczącej Komitetu Naukowego podjęła się prof. Małgorzata Ruchniewicz, znana i poważana historyk ziemi kłodzkiej. Prace Komitetu wspierali Rainer Sachs i Ondřej Felcman. Zespół redakcyjny pracował w składzie: Dagmara Kacperowska, Marta Nowicka i Maciej Szymczyk oraz Aneta Wołczańska. Recenzje artykułów naukowych opracowali dr Bernard Linek i prof. Romuald M. Łuczyński. Wszystkim osobom zaangażowanym w powstanie tomu serdecznie dziękuję.

Wydanie dwunastego tomu „Rocznika Muzeum Papiernictwa” dofinansowała Gmina Duszniki-Zdrój. Składając władzom miasta podziękowania za wsparcie naszych działań, zachęcam do dalszych wspólnych inicjatyw zmierzających do poznania dziejów miejscowości oraz jej roli dla kultury.

dr hab. Maciej Szymczyk
Dyrektor Muzeum Papiernictwa